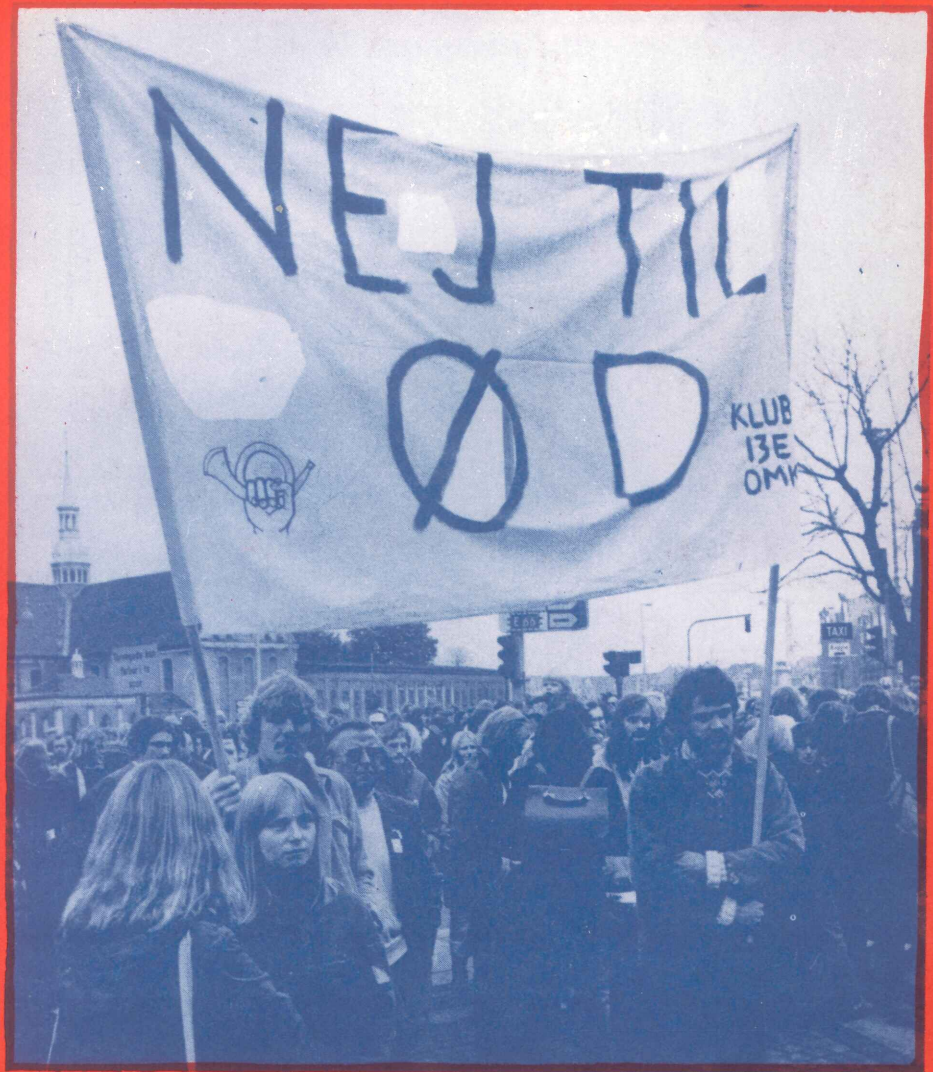
ØKONOMISK DEMOKRATI!

Arbejderkontrol– eller den kontrollerede arbejder?

ØKONOMISK DEMOKRATI!
Arbejderkontrol– eller den kontrollerede arbejder?

JØRN ANDERSEN
Vestergade 18 B
7800 Skive
Tlf. 07 - 52 9[illegible] 673
Giro 2 30 23 14

ØKONOMISK DEMOKRATI!
Arbejderkontrol– eller den kontrollerede arbejder?

VS-FORLAGET 1978

©VS-FORLAGET
Pjecen er sat med Bodoni 10/12
Sats: Fællestrykkeriet
Tryk: Fællestrykkeriet
ISBN: 87 603 13 6

VS-FORLAGET
Skt. Peders Stræde 28B, 3
1453 København K
giro 2 34 65 40

VS-FORLAGET er en selvejende institution, der udgiver bøger, pjecer, blade og andet materiale for partiet Venstresocialisterne. Endvidere udgiver VS-FORLAGET publikationer, der nødvendigvis ikke er dækkende for partiet Venstresocialisternes politik.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord 6

ØD er ikke vejen til socialisme 7

LOs ØD-forslag 10

SFs ØD-forslag 23

DKPs ØD-~~forslag~~ holdning 29

Kæmpende, demokratiske og uafhængige fagforeninger 30

ØD som overenskomstkrav

Danmark er på det sidste blevet præsenteret for en SV-regering. Den socialdemokratiske krisepolitik har fundet sin naturlige alliancepartner i Danmarks liberale parti Venstre.

Indgåelsen af alliancen har medført en del rumlerier i fagbevægelsen og den socialdemokratiske basis.

LOs ledelse, anført af Thomas Nielsen, har markeret sin modstand mod det grundlag, regeringen er dannet på, som er støvsuget for LOs mærkesager. I stedet har LO formået at lede de protester, der har været fra arbejdspladser, fagforeninger og fællesorganisationer ind i en opbakning om kravet om ØD. Nu skal de ideologiske kanoner fyres af i en gigantisk reklamekampagne for ØD, så der kan skabes et flertal i befolkningen for »medejendomsret».

Det er jo et af LOs problemer, den danske arbejderbefolkning ønsker ikke ØD, næsten ingen fagforeninger har rejst krav om ØD. Alligevel bliver det sat i centrum ved de kommende overenskomstforhandlinger. Helt udemokratisk blæser LOs ledelse på de krav, som allerede er rejst af store dele af fagbevægelsen, krav som udbetaling af de indefrosne dyrtidsportioner, fuld dyrtidsdækning, 40.- kr. i mindsteløn, aflønning af EFG-lærlingene på basisåret osv. Ikke et af disse krav har LO rejst. Økonomisk Demokrati skal gøres til det store dyr i åbenbaringen.

Umiddelbart er der selvfølgelig også nogle problemer med at rejse ex. kravet om udbetaling af de indefrosne dyrtidsportioner, når man som LO har kalkuleret med dem som startkapital i en ØD fond. Hvis de udbetales til medlemmerne, er fonden jo væk, og det er ikke LOs ønske. Man kan stille spørgsmålet, hvorfor ønsker LOs ledelse (og med dem, mange andre forbundsledelser) så brændende at indføre ØD? Er det for medlemmernes blå øjnes skyld? Ja, siger LO. Det vil betyde » ... lønmodtagernes medejendomsret, medbestemmelse og medindflydelse i erhvervslivet samt bidrage til øgede investeringer, og dermed bedre beskæftigelse ...».

Nej, siger VS. Indførelse af ØD vil betyde, at LO og forbundsledelserne vil få kapitalistiske interesser, at de vil blive underlagt markedsmekanisme og konkurrenceræs, at investeringer fra fonden vil blive brugt til at bortrationalisere arbejdskraft for at gøre den danske exportindustri mere konkurrencedygtig ift. udlandet.

ØD skal sættes i sammenhæng med indkomstpolitik, trepartsforhandlinger osv., og konsekvensen af dette vil være en betydelig strammere opbygning af de faglige organisationer, sådan som vi netop har oplevet det i forbindelse med Metalarbejderforbundets kongres. En centralisering af magten, hvor eksklusioner osv. kan sættes i værk mod medlemmer og afdelinger, der slår sig i tøjret, hvor den helt demokratiske ret til ur-afstemning om forbundsstrukturen er afskaffet.

Metalarbejderforbundet er et eksempel på, hvordan de socialdemokratiske faglige ledere aktivt går ind for at omstrukturere fagbevægelsen og gøre den til et instrument, der kan sætte indkomstpolitik og ØD igennem over for medlemmerne.

ØD vil betyde en styrkelse af forbundsledelserne og LO-ledelsen, men det vil være en styrke helt på kapitalistiske vilkår, og det vil medføre en svækkelse af de faglige organisationer som medlemmernes klasseorganisationer.

ØD er ikke vejen til socialisme

VS er et socialistisk parti. Vores mål er afskaffelsen af det kapitalistiske samfundssystem og opbygningen af socialismen. Socialisme vil blandt andet sige et samfund, hvor markedsøkonomien og det vilde konkurrenceræs efter profitter er afskaffet. Hvor der ikke kun produceres varer, når og hvis det giver profit til kapitalejerne, men hvor det er de menneskelige behov, der bestemmer, hvad der skal produceres og hvordan. Hvor det ikke er kapitalister, direktører og bureaukrater, der har kontrollen med og råderetten over produktionsmidlerne, men arbejderne selv.

Socialdemokratiets ØD-forslag er ikke noget opgør med jagten på profit, konkurrencen og markedsøkonomien. Og det er heller ikke bare et skridt i den rigtige retning. Tværtimod vil det betyde en styrkelse af kapitalismen, og det vil lænke fagbevægelsen endnu mere til et samarbejde med arbejdsgiverorganisationerne og staten på kapitalens præmisser. Derfor er VS imod Socialdemokratiets ØD-forslag.

Der bliver brugt store ord om ØD-forslaget fra LOs og Socialdemokratiets side. ØD betyder en demokratisering af økonomien, det betyder medbestemmelse på den enkelte arbejdsplads, ØD skal skabe lighed, ØD skal sikre den fulde beskæftigelse osv. Og ved et hurtigt blik på forslaget kan det osse godt se ud som om, man har taget i hvert fald skridt i den retning. Men skinnet bedrager. Hvis man undersøger forslaget i detaljer, når man frem til nogle andre konklusioner, nemlig:

ØD-fonden kan og skal ikke bruges til at ændre knokleriet, udbytningen og kadaverdisciplinen i produktionen. Formålet med ØD-fonden er at skaffe de mest profitable dele af produktionen endnu bedre vilkår for derigennem at skabe en mere levedygtig økonomi. Midlet er dels at fremtrylle en forøget opsparing, som virksomhederne kan bruge til deres investeringer og dels via fonden styre investeringerne over til de mest produktive arbejdspladser, bort fra de økonomisk set mindst produktive, som derfor før eller siden må krakke eller omstille produktionen, hvis de kan det.

En meget lille del af fondens midler kan bruges til at opkøbe virksomheder, som trues af lukning. Men det vil man kun gøre, hvis man regner med at kunne gøre disse arbejdspladser rentable over en periode.

Og virksomhederne bliver jo kun rentable, hvis de er konkurrencedygtige med andre tilsvarende virksomheder. Det kræver mekanisering, rationalisering, tempoopskruning, lønpres, osv. I de arbejderejede virksomheder bliver det derfor arbejderne selv, som skal rende rundt og piske hinanden med nælder for at få arbejdspladsen gjort rentabel og konkurrencedygtig. Enten det, eller også må fonden indsætte en direktør. Nogle kalder det for en vej til socialismen. Vi mener det er en blindgyde.

ØD-reformen vil medføre, at forbundstoppene og specielt LO-toppen bindes til et tættere samarbejde med staten og arbejdsgiverne. Det vil ske, fordi ØD-fondens hovedopgave - at administrere og styré en meget væsentlig del af den samlede kredit i samfundet - er af så central betydning for økonomiens udvikling og for kapitalisternes magt over produktionen, at både staten og arbejdsgiverorganisationerne vil kræve sikre garantier for, at fondens strukturpolitik passes sammen med den økonomiske politik iøvrigt, og at de får medbestem-

melse på pengenes anvendelse. Til gengæld vil man være nødt til at gøre LO delagtig i formuleringen af den øvrige økonomiske politik, finans-, valuta-, boligpolitikken m.v. Det betyder øget samarbejde mellem toppen af fagbevægelsen og staten/arbejdsgiverorganisationerne, og det betyder ansvarliggørelse af fagtoppen i forhold til at sikre en stabil og rentabel økonomi. Og jo mere LO bliver gjort ansvarlig for helhedens interesser - ikke bare arbejderklassens eller lønmodtagernes, men folkets, økonomiens, samfundets interesser, på tværs af alle klasseinteresser - jo vanskeligere vil LO have ved at kæmpe for særinteresserne, altså de interesser, som er særegne for arbejderklassen. LO bliver ansvarlig for at føre »den nødvendige politik», dvs. en politik, hvis hovedformål er at øge kapitalens profitter. ØD-reformen vil føre til en afdemokratisering af fagbevægelsen. Midlerne til ØD-fondens opbygning skal ganske vist formelt komme fra arbejdsgiverne, men reelt er det arbejderne, som i sidste ende skal lægge ud enten gennem løntilbageholdenhed, eller gennem lønudhuling som følge af stigende priser. For at sikre sig mod for store eller ukontrollerbare lønstigninger bliver fagtoppen nødt til at sikre sig et stramt greb om medlemsmassen. Det betyder centralisering og bureaukratisering, altså en afdemokratisering af et i forvejen vaklende demokrati. Løntilbageholdenhed - accepten af »indkomstpolitikken» - er overhovedet det argument, som LO vil sælge ØD med over for arbejdsgiverne.

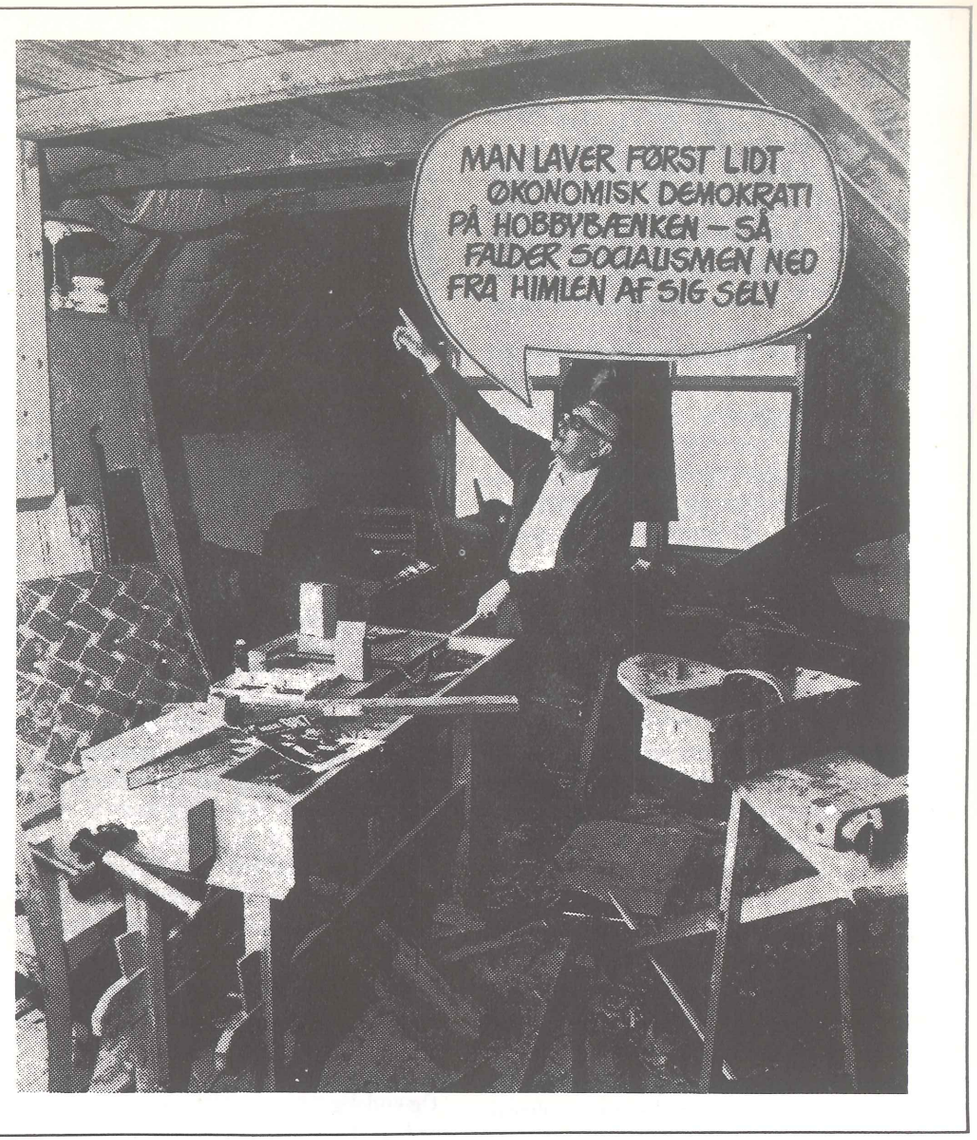
Derfor er ØD heller ikke *økonomisk* en fordel for lønmodtagerne i LO. Det er løntilbageholdenheden, der skal betale de midler, man senere får udbetalt. Når de udbetales, er de ganske vist tilskrevet afkastet af fondens investeringer, men det er længe siden, at afkastet i f.eks. industrien har været lige så stor som inflationsprocenten. Og hvis ikke det er tilfældet, så taber man penge på ordningen. Det kan så godt være, at man samlet får udbetalt et beløb, der i købekraft modsvarer det, man oprindeligt tvangsopsparede, når osse beskatningen tages med ind i billedet. Men at kalde det for »øget lighed» - det er skin og bedrag.

Iøvrigt har både LO og Metal tumlet med planer om at udsætte udbetalingerne fra fonden til pensionsalderen. Så er det givet, at alle kommer til at tabe penge på ordningen.

Og så er der »medbestemmelsen». Det er de ansatte på den enkelte virksomhed, som skal administrere de fondsmidler, som er anbragt der. Det er meningen, at de ansatte på længere sigt skal deltage i virksomhedsbestyrelserne. Hvad skal de der? Kan de bruge bestyrelsesposterne til at skaffe arbejdskammeraterne bedre arbejds- og lønvilkår? Ja, hvis virksomhederne går tilstrækkelig godt, og arbejderne står tilstrækkelig stærkt. Men så kan man også få forbedringerne uden at sidde i bestyrelsen. Og hvis virksomhederne *ikke* går godt, eller som det er det normale, er presset af konkurrenterne, så skal arbejdermedlemmerne i bestyrelserne altså deltage i at fyre folk, at mekanisere og rationalisere produktionen, garantere lønstop osv.osv. De bliver virksomhedsledelsens trojanske hest ind i arbejderkollektivet.

»Medbestemmelsen» er derfor ikke reel. Man tvinger de ansatte til at samarbejde *på kapitalens præmisser*. »Medbestemmelsen» er en cementering af samarbejdsideologien på arbejdspladserne, en accept af, at hvad der er godt for kapitalen osse er godt for arbejderen. Altså en underordning af arbejderinteresser under kapitalens interesser.

Det vil vi hverken kalde for »medbestemmelse», demokratisering af økonomien, eller skridt på vej til socialismen. Det er ikke andet end en gang moderne virksomhedsledelse,

hvor man gør arbejderne ansvarlige, laver selvstyrende grupper osv. for at øge »motivationen» - for det giver kroner til virksomhedsejerne.

Hvis man et øjeblik ser bort fra økonomien og fra det forhold, at det vil tage mellem 30 og 50 år før arbejderne får halvdelene af bestyrelsesposterne, så er det iøvrigt pokker til »socialisme», som giver en arbejdsgiver lige så meget at skulle have sagt som samtlige arbejdspladsens arbejdere.

VS afviser Socialdemokratiets ØD-forslag ikke bare fordi det ikke er godt nok, men fordi det i bund og grund er et skridt tilbage.

Først og fremmest fordi det fører til yderligere afdemokratisering af fagbevægelsen, til øgede bindinger på LO- og forbundstoppene i forholdet til staten og arbejdsgiverorganisationerne og deres interesser, og til en svinebinding af arbejderne på gulvet til kapitalens interesser. Det svækker altså betingelserne for arbejdernes selvstændige organisering og kamp. Og samtidig styrker det kapitalismen.

Og så kan man selv tænke sig til, hvordan ØD-forslaget vil se ud, når de osse har været igennem arbejdsgivernes kødhakkemaskine. Og det skal det. For ØD-reformen har aldrig fra LO eller SDs side været tænkt som noget, der skulle gennemføres på tværs af kapitalen og borgerskabet. ØD-forslaget er et oplæg til forhandling og samarbejde.

ØD-forslaget

Baggrunden for Socialdemokratiets og LOs ØD-forslag skal findes i udviklingen op gennem tresserne. Virksomhederne blev stadig mere klemt på profitterne og kunne derfor ikke selv præstere den nødvendige opsparing, der skal financiere investeringerne. Det skulle ØD hjælpe på. Samtidig blev det tydeligt, at man ikke kunne klare inflations- og betalingsbalanceproblemer alene med de eksisterende midler. Med ØD ville Socialdemokratiet skaffe sig et styringsredskab, der kunne støtte især exportindustrien og lede kreditmidler bort fra spekulation i bolig og jord og over til produktionen.

Derudover skulle ØD-forslaget erstatte LOs satsen på de produktivitetsfremmende lønsystemer. Fra slutningen af tresserne blev modstanden mod stresset, nedslidningen og invalideringen så voldsom, at LO ikke længere via de produktivitetsfremmende lønsystemer kunne »skaffe» arbejderne fordele samtidig med, at de tog hensyn til kapitalens tarv. LO måtte simpelthen opgive sin satsen på de produktivitetsfremmende lønsystemer. I-stedet fandt man frem til ØD - en ny måde at skaffe arbejderklassen fordele på. En måde, der som vi skal se det, er ligeså modsætningsfyldt som de produktivitetsfremmende lønsystemer var det.

Fra principvedtagelse til lovforslag

Principperne i ØD-forslaget blev første gang vedtaget på LOs kongres i 1971.

Henry Grunbaum, formand for LOs ØD-udvalg, fremlagde resultaterne af udvalgets arbejde på kongressen i 1971. I fremlæggelsestalen sagde han bl.a.:

»Udvalget lægger vægt på at understrege, at ØD til syvende og sidst drejer sig om samfundets samlede demokratiske indflydelse på de økonomiske forhold».

»Også spørgsmålet om en mere bevidst styring og dynamisk *industripolitik* med støtte til forskning og produktudvikling og fremskaffelse af risikovillig kapital hører med i billedet. Det er til syvende og sidst produktionen, der skal give dækning for både øget forbrug og øget investering. - Fremskridt i økonomi og i demokrati må gå hånd i hånd».

»Der bliver tale om en *forøget opsparing til gavn for investeringerne. Men betingelsen er medejendomsret til lønmodtagerne*».

Og endelig:

»Der er endnu en vigtig ting, jeg vil omtale i forbindelse med lønmodtagernes udbytte- og investeringsfond. Det er spørgsmålet om *organisationernes* stilling. Der er ingen tvivl om, at det især bliver på dette punkt, de borgerlige partier, vil sætte ind. Det er kampen om andel i *ejendomsretten*, det drejer sig om. Og det er spørgsmålet om indflydelse».

I øvrigt nævner Grunbaum, at udvalget går ind for, at der i tilknytning til den centrale fond oprettes lokale branchemæssige udvalg, som skal være rådgivende ved placering af fondsmidlerne, og at også fællesorganisationer måtte inddrages i dette.

Fra starten af var altså principperne omkring ØD rettet ind mod en højere grad af samfundsmæssig/statslig styring af økonomien og en inddragelse af »organisationerne» dvs. i første omgang LO og i anden omgang rækken af forbund under LO i denne styring.

På kongressen vedtog man udvalgets principforslag. Herefter nedsatte SD og LO i fællesskab et udvalg, hvis hovedopgave var at gennemarbejde principforslaget med henblik på forslagets fremsættelse som lov.

Under dette udvalgsarbejde ændredes forslaget på en række punkter - der åbnedes mulighed for at supplere lønsumsbidraget med en andel af overskuddet, i større aktieselskaber skulle 2/3 af bidraget automatisk blive stående i virksomheden, fondens bestyrelse blev ændret til 3/5 repræsentanter fra arbejdernes side og 2/5 udpeget af regeringen.

Man foretog altså en politisk prioritering, således at forslaget i højere grad tilgodeså de større virksomheder end de små, hvad angår investeringsmidler, og samarbejdet mellem stat og fagbevægelse omkring styringen af fondsmidlerne blev lagt i faste rammer gennem de nævnte forholdstal, hvor man ved at give fagbevægelsen 60% af repræsentationen formentlig tager hensyn til muligheden af en borgerlig regering. Endelig betyder åbningen over for et delvist overskudsbidrag, at man tog højde for den kritik, som havde lydt fra Metalarbejderforbundet; det ville forfordele de arbejdsintensive virksomheder til fordel for kapitalintensive.

De ændrede forslag blev accepteret i hovedprincipperne af de forskellige forbund under LO i dec. 1972, hvorefter den SD'ske regering fremlagde disse hovedprincipper som lovforslag i Folketinget i januar 1973.

Vi har allerede berørt enkelte træk ved dette forslag; for en forståelse af forslagets politiske betydning er det dog nødvendigt at give et *samlet* overblik over forslagets ØD-ordning, hvilket vi vil gøre ved at fremhæve de væsentligste *hovedlinier* ud fra følgende strukturering:

ØD og kapitaldannelsen

Iflg. forslaget skal arbejdsgiverne indbetale 1/2% af lønsummen i den pågældende virksomhed det første år. Dette beløb stiger med 1/2% pr. år indtil den udgør 5% af lønsummen. Det er givet, at denne opsparing først og fremmest vil komme i stand gennem en forringelse af (stigningen i) lønmodtagernes lønninger, enten direkte i form af løntilbageholdenhed, eller indirekte igennem prisstigninger. Samlet vil ØD altså resultere i en forøgelse af den totale samfundsmæssige opsparing. Denne opsparing indgår til den centrale fond, hvorefter midlerne igen investeres i erhvervslivet (anbringes aktivt).

ØD og kapitalstyringen

Indbetalingsreglerne er udformet således, at de store virksomheder stilles bedre end de små, idet man her *automatisk* kan få 2/3 af indskuddet tilbage til virksomheden i form af fondsejet, risikovillig kapital, mens de mindste virksomheder ikke har sådanne rettigheder i forhold til fonden (disse kan opnå lån, dvs. ikke risikovillig kapital, *såfremt* de er rentable). Sammenholdt med indbetalingsreglerne, hvorefter *alle* virksomheder skal indbetale til fonden (i forhold til lønsum) vil dette betyde en omfordeling fra små til store og mellemstore virksomheder.

De fondsmidler, som ikke automatisk genplaceres - de frit disponible midler -

skal herefter investeres (fortrinsvist aktivt) i det private erhvervsliv. Det er fondens bestyrelse, som skal udstikke retningslinierne for, hvordan investeringspolitikken skal udformes; denne skal iflg. bemærkningerne til lovforslaget følge statens almene økonomiske politik. Alt efter størrelsen af de frit disponible midler, vil man derfor gennem denne ordning kunne styre væsentlige dele af den samlede kredit og herigennem store dele af investeringerne i den private sektor.

Samtidig lægger man hermed op til en formalisering og udvidelse af det samarbejde, som også i dag - gennem LOs deltagelse i diverse udvalg, gennem diverse politiske aftaler m.v. - kendetegner forholdet mellem stat og fagbevægelse (specielt naturligvis for så vidt SD er ved regeringsmagten).

Der er altså med SD/LOs ØD-forslag lagt op til etableringen af en egentlig industripolitik formet omkring styring af investeringerne.

Den centrale fond

Iflg. det oprindelige forslag skulle denne bestå af 36 repræsentanter fra lønmodtagerorganisationerne (heraf skulle LO have 18 repræsentanter) og 24 repræsentanter fra de relevante ministerier, fra kapitalmarkedsrådet, Nationalbanken m.m. - udpeget af regeringen. Lønmodtagerorganisationerne skulle iflg. forslaget selv udpege deres repræsentanter.

De centrale dele af fagbevægelsen ville atlså blive involveret i tilrettelæggelsen af investeringspolitikken - uden at der var skabt garantier for arbejderklassens og andre lønmodtageres indflydelse på beslutningsprocessen. Samtidig havde man altså heller ikke ønsket at inddrage kapitalens interesseorganisationer direkte i tilrettelæggelsen af investeringspolitikken, fx i form af repræsentation i fondens bestyrelse.

Efter endnu en fremsættelse i Folketinget, oktober 1973, måtte SD erkende, at det ikke ville være muligt at gennemføre forslaget *med en bred opbakning*. Man valgte derfor - i stedet for at tvinge forslaget igennem med SF - at trække det for en tid og benytte lejligheden til en intensivering af propagandaen for og oplysningen omkring forslaget samt en udbedring af de tekniske mangler, der havde vist sig under først og fremmest Industrirådets kritik af forslaget.

SDs revideringsforslag 1975

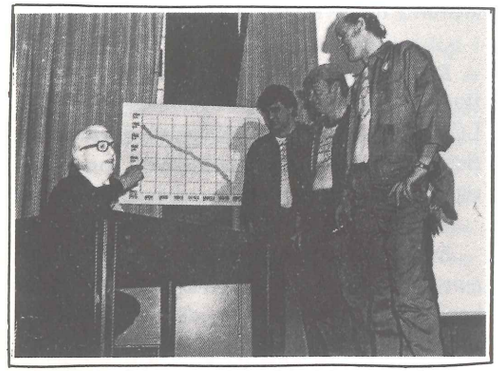
Efter fremsættelsen af LO/SDs ØD-forslag fremkom næsten uden undtagelse alle par-

tierne med hver deres »ØD»-forslag, hvoraf nogle var mere økonomiske end decideret demokratiske. På baggrund af den efterfølgende debat omkring de mange forskellige forslag og på baggrund af den mere teknisk betonede kritik, der havde mødt regeringens forslag (som nævnt først og fremmest fra Industrirådet og Det økonomiske Råd) nedsatte LO og SD et Fællesudvalg, der skulle indarbejde ændringer i det oprindelige lovforslag.

Dette udvalg barslede i december 1975 med et skitseforslag til ændringer, hvoraf de vigtigste angik 1) valg af medlemmer til fondsledelsen og 2) grundlaget for påligning af fondsbidrag.

Hvad det første angår, foreslog Fællesudvalget, at antallet af fondsmedlemmer skulle øges fra de tidligere 60 til 120. Samtidig skulle sammensætningen ændres, således at fagbevægelsens underorganisationer fik 40 mdl. LO selv fik ligeledes 40 og endelig skulle de sidste 40 komme fra staten.

Af LOs 40 repræsentanter skulle kun de 10 udpeges direkte af organisationen - resten skulle iflg. forslaget vælges lokalt af amtsfællesorganisationer, med 2 fra hver amtskreds (108). Denne sidste ændring var den eneste reelle ændring vedrørende proceduren for valg af medlemmer og fondsledelsens sammensætning. Og hvor meget er den værd i relation til den målsætning Fællesudvalget opregnede som et grundlag for ændringsforslaget - »at decentralisere en del af valget til fondsledelsen»? Intet! De mindst 15 menige LO-medlemmer, som forslaget skulle sikre indpas i bestyrelsen, vil ikke have nogen jordisk chance for at gennemføre en politik, som på nogen væsentlig måde afviger fra de ønsker, de øvrige fagbevægelsesrepræsentanter måtte formulere. For det første er de i mindretal i forhold til de mindst 50 medlemmer, som kommer direkte fra toppen i LO og toppen i de enkelte forbund. For det andet ligger det i det oprindelige forslag (og det er ikke ændret i 1975-forslaget), at fondens investeringspolitik skal sammenpasses med statens generelle økonomiske politik. De menige medlemmer vil derfor snarest af alt blive paradefigurer, fagtoppens legitimering over for basis.

Når Fællesudvalget overhovedet overvejer at »decentralisere» valget til fondsledelsen, hænger det naturligvis sammen med den kritik, der var blevet rejst fra arbejdspladserne:

»I debatten er frygten for magtkoncentration i fondens ledelse blevet sammenkædet med påstanden om, at fondens ledelse ville blive sammensat af stærkt indirekte valgte organisationsrepræsentanter»

- og der henvises i forlængelse heraf til SFs ØD-forslag, hvor man har foreslået direkte valg til fondsledelsen. Derfor har Fællesudvalget været tvunget til at lægge en ny makeup på det gamle forslags hensigter.

Det andet hovedpunkt i ændringsforslagene, ØD-reformens financiering, består i en *åbning* over for Metals forslag om, at halvdelen af lønsumsbidraget i den private sektor erstattes med et bidrag på 10% *af overskud* før afskrivninger, men efter fradrag af løn samt et vist beløb til virksomhedsejeren.

Der fremlægges ingen konkrete forslag - man stiller sig velvillig til Metals tanker.

Dette »supplementsforslag» til det oprindelige forslag blev meget rammende kommenteret på følgende måde i »Finanstidende».

»At de foreslåede ændringer skulle få kritikken mod ØD-systemet til at forstumme, forekommer meget usandsynligt. Ved

hovedprincippet i det oprindelige forslag - den centrale af fagorganisationerne ledede fond - ændres der intet, og arbejdsgivernes fundamentale modstand mod dette princip kan vanskeligt tænkes mildnet af den mikroskopiske indflydelse, som igennem arbejdsmarkedsnævnene indrømmes dem på fondsmidlernes placering».

Ændringsforslaget var kort og godt en forbier, der ikke fik nogen betydning i den videre debat. Der er ikke siden dette forslag fremkommet nye ideer fra Fællesudvalget eller øvrige LO/SD organer.

Konsekvenser for arbejderklassen

– LO integreres i en planlægnings- og styringsproces som sigter på at gøre kapitalismen bæredygtig.

Industrirådet har beregnet, at LO-fonden, hvis opbygningen startede i 1975, i 1977 ville være på 0,9 mia. og i 1987 på 17,1 mia. (begge tal i løbende priser, dvs. inklusiv inflation). Med et lidt groft sjus kan man sige, at fonden regnet i *faste* priser i 1987 ville være på 8 - 10 mia. kr. (tallene udtrykker de midler, som årligt er til rådighed for erhvervsinvesteringer, dvs. indbetalinger minus udbetalinger).

I PPII beregnes kapitalbehovet i 1987 til 15 - 25 mia. kr. i faste priser. Den centrale fond ville således efter indkøringsfasen kunne efterkomme mellem 1/3 og 2/3 af det eksisterende kapitalbehov i industrien. Selv om altså ØD-fonden ikke kan dække det fulde kreditbehov, så er der dog tale om en så betydelig post, at man må slutte, at fonden vil få afgørende indflydelse på den økonomiske politik i landet. Der er kun et meget lille skridt fra at styre en så betydelig kreditmasse til at forme erhvervsudviklingen.

Allerede nu er LO gennem deltagelse i diverse udvalg, gennem politiske aftaler i korridorerne osv. dybt involveret i den statslige økonomiske politik. Men det er for intet at regne i forhold til den integrering, der vil blive tale om, hvis ØD-reformen blev gennemført. LOs samarbejde med staten og kapitalens interesseorganisationer vil nødvendigvis blive stærkt udvidet. LO ville blive en faktor, som skulle inddrages ikke bare i diskussionen af investeringspolitikken, men også i alle andre former for økonomisk politik - for tingene hænger jo sammen. Dermed ville LO miste meget af sin nuværende karakter som interesseorganisation, hvor den - i alt fald formelt set - fremfører de krav, som rejses af arbejdspladserne. LO vil altså efter en ØD-reform blive inddraget i udformningen af den økonomiske politik. LO vil blive gjort ansvarlig for styringen af kapitalismen.

Den ene konsekvens af det er, at LOs indflydelse øges. Man vil blive nødt til at tage LO med på råd, i tilrettelæggelsen af f.eks. finanspolitikken, valutapolitikken, rentepolitikken, i langt højere grad, end det sker i dag.

Den anden konsekvens er, at LO bliver gjort *ansvarlig* for at skabe en »velfungerende» kapitalisme. Det vil sige, at LO først skal tænke på, hvad der gavner »samfundet». Derefter kan de så tænke på, hvad der gavner arbejderklassen - LOs vigtigste opgave bliver at vise samfundshensyn. Og samfundshensyn - er det hensyn til befolkningens sundhed? Til et ordentligt arbejdsmiljø, eller hvad? Nej, samfundshensyn det er når man tager hensyn til betalingsbalancen, til inflationen, til underskuddet på statsbudgettet, til kapitalens afkast og dens syge moster.

LO skal tage hensyn til »*almen*interesserne», hvilket først og fremmest betyder: tage hensyn til økonomien og produktionen, og det betyder: sikre kapitalen de bedst mulige betingelser for gode forretninger og stort overskud.

Derfor bliver der ikke meget plads til at tage hensyn til *sær*interesserne, dvs. de interesser, som arbejderklassen har i en bedre løn, bedre arbejdsforhold, kortere arbejdstid, osv.

LOs opgave bliver at arbejde for en bæredygtig kapitalisme, snarere end at varetage arbejderklassens interesser.

For socialdemokraterne er denne rolle ikke i modstrid med rollen som varetager af »lønmodtagernes» interesser. De forstår tværtimod denne styrede udgave af kapitalismen, ØD-samfundet, som de bedste rammer omkring forbedringer for arbejderklassen. Hvad der gavner industrien, det gavner arbejderne. Det var Hans Rasmussens formulering af den filosofi.

Men det er jo løgn, det ser vi tydeligt i disse år. Det, der gavner industrien, det er nedskæringer inden for den offentlige sektor, det er lønpolitik, det er arbejdsløshed, som kan presse lønningerne, det er en stramtandet finanspolitik, øget tempo i produktionen osv. Og alt det gavner selvfølgelig ikke arbejderne. At tage hensyn til kapitalens profit, og at tage hensyn til arbejderklassens ve og vel - det er simpelthen to uforenelige størrelser.

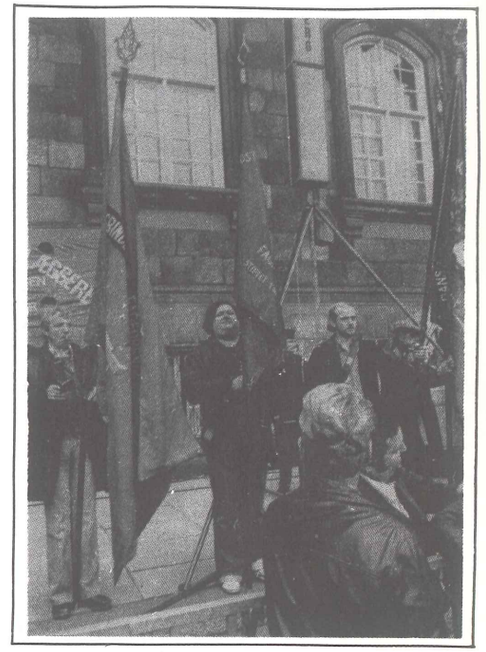
Derfor tror vi heller ikke på lyksalighederne i ØD-reformen. Vi tror ikke på, at det, at LO får lov til at sidde med ved bordet, når der skal vises samfundshensyn, vil ændre noget principielt, ved den måde det sker på.

Derfor vil LO heller ikke kunne bruge sin øgede indflydelse til andet end at rette kommaer i »den nødvendige politik».

Derimod tror vi, at når LO skal deltage i tilrettelæggelsen af den økonomiske politik, så vil det osse ændre meget på den måde, som fagbevægelsen fungerer på.

Formelt og principielt er fagbevægelsen bygget op som en demokratisk organisation, hvor medlemmerne i basis er sikret en indflydelse på LOs og forbundenes politik. I tidens løb er der ganske vist gennemført mange, ofte succesrige angreb på fagforeningsdemokratiet. Hver gang den socialdemokratiske ledelse har været i fare, har man strammet grebet og indskrænket medlemsdemokratiet.

Men det er alligevel for småting at regne i forhold til den afdemokratisering, som vil blive følgen af LOs inddragelse i styringen af kapitalismen.

Centralisering af fagbevægelsen og en yderligere underminering af fagforeningsdemokratiet

En gennemført ØD-ordning vil kræve, at toppen af fagbevægelsen i langt højere grad, end det gælder i dag selvstændiggøres i forhold til organisationens basis; det vil kræve en *centralisering* og *bureaukratisering* af fagbevægelsen. Kun derigennem ville LO opnå den fornødne handlefrihed og autoritet til at gennemføre de løsninger, som de skønner

rationelle i forhold til det kapitalistiske Danmark som helhed. Fagbevægelsen ville altså afgørende ændre karakter.

Det er bl.a. på denne baggrund, man skal forstå LOs forsøg på at gennemføre industriforbund inden for fagbevægelsen, forsøgene på at udvide arbejdsmarkedsnævnenes kompetenceområder og arbejdet med at få fællesorganisationer og amtsfællesorganisationer til fungere aktivt. Igennem *industriforbundsstrukturen* ønsker man at sammenlægge en række nu selvstændige forbund for derved at opnå færre og større enheder. Disse færre og større enheder vil samtidig give det nødvendige økonomiske fundament for en professionalisering af arbejdet i afdelingsbestyrelserne. Endelig er industriforbundsstrukturen en nødvendig forudsætning for, at fagbevægelsen kan indgå i et branchevist samarbejde med kapitalens interesseorganisationer omkring en tilrettelægning af f.eks. investeringspolitik, lønpolitik og faglige uddannelser. Igennem opprioriteringen af *arbejdsmarkedsnævnene* ønsker man at udvide samarbejdet med amter og arbejdsgiverorganisationer inden for amterne omkring regionalplanlægning og egnsudvikling og den lokale/regionale arbejdsmarkedspolitik. Igennem opbygningen af *fællesorganisationerne* og *amtsfælles*organisationerne ønsker man at udvide samarbejdet mellem fagbevægelsen i kommuner og amter og kommunal- og amtsbestyrelser. Disse ting burde forklares noget bedre og grundigere. Men det er der dårligt plads til her. Dog: de er nævnt for at påpege nogle vigtige udviklingstendenser, som bl.a. må forstås i lyset af den fremtidige fagbevægelse, som man har lagt op til med ØD-forslaget.

Allerede opbygningen af en fond nødvendiggør en øget centralisering inden for fagbevægelsen, en øget omklamring af arbejderklassen: Iflg. forslaget skal fonden opbygges ved at påligne arbejdsgiverne en 5% afgift af den udbetalte lønsum. Efter en periode på 7 år begynder udbetalingerne til lønmodtagerne i forhold til deres andele af fonden. *Hvis* det var arbejdsgiverne, som fuldt ud skulle betale opbygningen af fonden, ville der altså være tale om en omfordeling til fordel for arbejderklassen. Konsekvensen af dette ville være et fald i opsparingen totalt set, eftersom arbejderne/funktionærerne opsparer en betydelig mindre del af de udbetalte midler fra fonden, end virksomhederne ville have gjort, hvis de kunne råde over de tilsvarende beløb. Sådan konkluderer Det økonomiske Råd i deres analyse af ØD-forslaget. Og det var jo ikke lige det, der var meningen med forslaget. En sådan omfordeling ville derfor føre til øget inflation, fordi virksomhederne ville være tvunget til at kompensere for afgiften gennem prisforhøjelser, og øget betalingsbalanceunderskud, fordi de virksomheder, som på grund af deres konkurrencesituation ikke ville være i stand til at hæve priserne, måtte undlade at investere og dermed ville miste terræn i forhold til udenlandske konkurrencer. Hvis derfor ØD-forslaget skal medvirke til en øget opsparing totalt set, kan det kun ske, hvis *arbejderne* betaler fonden i form af løntilbageholdenhed.

Fra Det økonomiske Råds ØD-rapport, over PPII og diverse udtalelser fra fremtrædende medlemmer af den SD'ske regering til SD Ungdoms ØD-bog erkender man åbent, at det forholder sig sådan. Af det følger, at ØD-forslaget kun kan gennemføres efter hensigten, hvis man kan få arbejderklassen til at gå med på løntilbageholdenhed. Det vil i praksis sige, at man skulle skærpe kampen mod lønstigninger betydeligt - ikke alene skulle man videreføre den nuværende »indkomst»politiske linie, man skulle overikøbet skaffe plads til en ØD-fonds opbygning. Noget sådant kan dårligt tænkes, med mindre man intensiverer kampen mod den lokale lønglidning, hvilket vil sige, at man må knække de kræfter, der leder og organiserer de lokale aktioner, altså såvel de klassebevidste arbejdere som det faglige

bureaukratis venstrefløj. Og noget sådant kan dårligt tænkes uden en yderligere centralisering og omklamring af fagbevægelsen.

»Medbestemmelse», en cementering af samarbejdsideologien

Af ovenstående fremgår, at det er så som så med den »økonomiske lighed», som LO gennem en længere periode har forsøgt at sælge forslaget med. Et andet salgsmiddel har været påstanden om, at ØD skulle føre til medbestemmelse for arbejderne på den enkelte virksomhed.

Medbestemmelse opnås iflg. LO, fordi ØD-fonden i lighed med alle andre aktionærer vil få stemmeret på aktieselskabernes generalforsamlinger. Stemmeretten skal udøves af arbejderne på den enkelte virksomhed. Med tiden vil fonden få så mange aktier, at der også kan indvælges lønmodtagerrepræsentanter i selskabernes bestyrelser. Indtil da er der gennem den nye aktieselskabslov af 1973 sikret arbejderne to repræsentanter i bestyrelsen, når virksomheden har over 50 ansatte.

Aktieselskabsloven

Aktieselskabsloven er gennemført som en art forløber for ØD-reformens »medbestemmelse». Ved at se på den, får man derfor et indtryk af, hvad der ligger i disse ting.

Den lov, der sikrer lønmodtagerne ret til at vælge to repræsentanter i aktie- og anpartselskaber med mindst 50 ansatte blev i juni 1973 enstemmigt vedtaget i Folketinget. Det tyder ikke just på, at arbejdsgiverne frygter loven. Det er der da heller ingen rimelig grund til. De »medarbejdervalgte» bestyrelsesmedlemmer har iflg. loven

samme rettigheder, pligter og ansvar som de, der er valgt på generalforsamlingen. Et bestyrelsesmedlem, der ikke handler i overensstemmelse hermed, kan straffes med bøde. Det siges direkte i loven, at intet bestyrelsesmedlem må varetage interesser, der er forskellige fra selskabets som helhed. Hvis der derfor i bestyrelsen træffes afgørelser i en sag, hvor arbejderne og »virksomhedens» interesser strider mod hinanden, har arb.repræsentanterne pligt til at følge profitlogikken.

Meningen med A/S loven har da heller aldrig været, at arbejderne i bestyrelsen skulle repræsentere deres kammeraters interesser, men derimod som det hedder i Arbejdsgiverforeningens gennemgang og kommentar til loven »... at bestyrelsen gennem tilkomsten af medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i sine drøftelser og beslutninger skulle få spørgsmålene belyst ud fra en ny synsvinkel» - arbejderne skal fortælle, hvad der rører sig på gulvet, så virksomhedsledelsen kan inddrage denne viden i sine beslutninger. Der er derimod ikke mulighed for information den anden vej - fra bestyrelsen til gulvet - hvis dette strider mod virksomhedsledelsens interesser. Iflg. A/S loven er det nemlig bestyrelsen som helhed, der tager beslutningerne m.h.t. information af de ansatte. Den logiske konsekvens heraf er, at bestyrelsens møder er lukkede, og at det enkelte bestyrelsesmedlem er undergivet en fuldstændig tavshedspligt om, hvad han erfarer i sin egenskab af bestyrelsesmedlem. Herefter er det overladt til bestyrelsen som helhed at træffe nærmere beslutning om, hvordan og til hvem, der skal informeres om bestyrelsens arbejde.

Skulle endelig arbejderrepræsentanterne driste sig til ikke at makke ret, så er der stadig den mulighed at afskedige dem. For disse repræsentanter har ikke engang den formelle beskyttelse mod opsigelse som tillids- og sikkerhedsrepræsentanterne har.

Og selv i det utænkelige tilfælde, at der ikke blev lagt sådanne restriktioner på bestyrelsesmedlemmernes arbejde - hvordan skulle arbejderne så nogensinde kunne vinde noget ved at arbejde her? Kan man bruge bestyrelsesposterne til at forbedre lønningerne? Eller til at nedsætte arbejdstempoet med? Eller forbedre arbejdsmiljøet? Nej, selvfølgelig ikke. For virksomhederne skal jo være konkurrencedygtige og rentable, ellers må de lukke. De eneste reelle konsekvenser er derfor, at man gør arbejderne medansvarlige for at drive virksomhederne efter traditionelle kapitalistiske principper. Ansvarlige for at gennemføre de for konkurrenceevnen og rentabiliteten nødvendige rationaliseringer, tempoopskruninger, fyringer og virksomhedssammenslutninger. ØD-ordningen vil virke fremmende på samarbejdsideologien - enten det, eller også kan den overhovedet ikke fungere.

LOs propaganda for forslaget

Vi skal ikke forsøge systematisk at redegøre for de initiativer, der er blevet taget i LO omkring ØD - det ville føre for vidt. I stedet skal vi anføre et eksempel på, hvordan arbejdet organiseres, nemlig ØD-kampagnen i efteråret 1975, for derved at give et indtryk af, hvilket *omfang* LOs propagandaarbejde antager og hvilke *ressourcer* man har kastet ind i kampen for at få de menige arbejdere til at støtte forslaget aktivt. Efter denne skitse, vil vi se på, hvilket *ideologisk/politisk indhold* propagandaen har, altså hvilke argumenter den SD'ske fagbevægelse benytter sig af i deres salgsarbejde.

75-kampagnen - et eksempel

I forsommeren 1975 blev Bent Christensen bedt om at lave en ØD-film for LO. Filmen skulle benyttes til den kampagne, LO havde

besluttet skulle iværksættes i efteråret 1975. Kort forinden havde man udsendt en folder »ØD - sikrer din arbejdsplads», der var ment som en slags appetitvækker op til kampagnen.

Samtidig var LOs ØD-støtteudvalg gået i gang med at få udarbejdet en ØD-bog og to ØD-hæfter; bogen og hæfterne, der blev udsendt på AOFs forlag i et 1. oplag på 10.000 eks. i september 1975, skulle benyttes i de studiekredse, som LO agtede at iværksætte gennem efteråret.

Som en optakt til disse studiekredse afholdt LO endvidere 6 studielederkurser fordelt over hele landet september samme år. Kurserne, der ligeledes arrangeres af AOF, uddanner de folk, som senere skal lede de lokale ØD-studiekredse; til hvert af de 6 kurser regnede man med ca. 30 deltagere.

Herudover arrangerede LOs støtteudvalg for ØD - i samarbejde med AOF - »som tidligere år» ugekurser om ØD, hvor afgiften betales af LO. Ugekurserne var spredt ud over hele efteråret med to kurser hver måned.

I oktober meddeler LO-bladet, at der nu er »Fuld fart på ØD-kampagnen». LOs ØD-sekretariat kan berette, at der er sat et væld af studiekredse i gang, f.eks. som led i den lokale AOF aftenskoleundervisning. Samtidig er flere amtsfællesorganisationer begyndt at køre organisatoriske konferencer for de lokale ØD-udvalgs medlemmer. I øvrigt melder sekretariatet om overtegning til de fleste ugekurser, der bliver afholdt på arbejderhøjskolerne.

Som det fremgår, er tingene gennemorganiseret. Der er opbygget et helt net af udvalg og arbejdergrupper, som trækker på hele det register, LO råder over: LO-bladet, fagbladene, AOF-kurser, LO-højskolerne, AOF-forslag m.m.

Organisationen er opbygget med lokale ØD-udvalg tilknyttet FO'erne (der var 112 sådanne lokale udvalg i januar 1976) amtsvis organiseret ØD-udvalg i tilknytning til amtsfællesorganisationerne, LOs centrale ØD-sekretariat med en økonom (Jørgen Freddy Hansen) som leder og endelig det såkaldte LOs ØD-støtteudvalg, som sammenknytter trådene fra LO til AOF, SD m.v.

De lokale ØD-udvalg er kontaktfladen til arbejdspladserne og befolkningen, og løbende

sørger LO-Bladet for at berette om nye ideer til aktiviteter og erfaringer. F.eks.

December 1975 beretter LO-bladet om et fællesinitiativ mellem FO/AOF og SD i Åbenrå, hvor man har vist ØD-filmen på *gågaden*. I samme nummer kan man læse om et »byting», hvor Kjeld Johansen (amtskonsulent) skal forsvare ØD-forslaget over for »anklageren», et kommunistisk medlem af metalbestyrelsen i Esbjerg. Men de lokale kommunister havde lagt taktik - de var mødt talstærke op og stemte i første omgang ved prøveafstemningen *for* ØD-forslaget, men efter »vidneafhøringen» stemte de alle *imod*, som om de var blevet overbevist af kommunistens argumenter. LO-Bladet er harmdirrende.

Februar 1976 kan LO-Bladet meddele om aktiviteter i *Nakskov*, hvor den lokale FO har udsendt en 35 siders ØD-bog til samtlige lokale tillidsmænd, om kantinebesøg og ØD-diskussioner til *Fåborg*.

September 1976 tager Esbjergs FO revanche. Der blev rekvireret 10.000 eks. af FOCUS-bladet om ØD, udgivet af arbejderbevægelsens skolekontaktudvalg. Bladene uddeles til 1. divisionskampen mellem Vanløse og Esbjerg, og til den efterfølgende fagenes dyst, deltog det lokale ØD-hold i gøglet. Og sådan kunne man blive ved.

Det tidligere nævnte ændringsforslag til ØD-lovforslaget var den første opsamling af erfaringer fra efterårets ØD-kampagne. Det blev til, som det hedder »På baggrund af bl.a. 35 konferencer om ØD (...) afholdt af 1000 tillidsmænd over hele landet.»

Den næste erfaringsopsamling på 13 konferencer i starten af 1976, hvor hovedsagelig medlemmer fra amts-ØD-udvalgene deltog.

»Formålet med konferencerne er tillige at få en rapport om amts- og lokal-ØD-udvalgenes hidtidige aktivitet og oplysning om planerne for efterårets ØD-oplysning».

Således holdes de lavere led i hierarkiet til ilden og ved ørerne; og LO får et omfattende billede af vanskeligheder, problemer osv. som viser sig i de enkelte lokalområder.

Vi skal ikke følge det videre propagandaarbejde i LO. I stedet skal vi se på, hvordan der agiteres for ØD.

Agitation — ØD afhjælper arbejdsløsheden

ØD-forslaget, der da det oprindeligt blev fremsat, fremstod som et offensivt forslag, et krav om retfærdighed og andel i indkomst- og formuestigninger, bliver efter krisens gennemslag først og fremmest sat i sammenhæng med arbejdsløsheden og indkomstpolitikken:

»LOs repræsentantskab sagde allerede i maj 1974 ja til indkomstpolitiske løsninger, der vel at mærke omfatter alle indkomstgrupper og tillige giver en bedre indkomstfordeling i samfundet via en ØD-lovgivning (Knud Christensen i LO-Bladet nr. 16/75).»

Udtalelsen stammer fra september 1975, hvor det første større kriseforlig skulle løbe af stablen. To år efter da den 9. krisepakke skulle gennemføres, hed det tilsvarende:

»Vi erkender, som vi gjorde det ved overenskomstfornyelserne i foråret, at det kan være nødvendigt med en vis tilbageholdenhed blandt lønmodtagerne, i denne alvorlige situation. Men det må være betinget af, at vi nu får taget hul på ØD-reformen, evt. ved et udvalgsarbejde med andre arbejdsmarkedsorganisationer, der må være afsluttet inden næste overenskomstforhandlinger (dvs. 1976/77 forhandlingerne).»

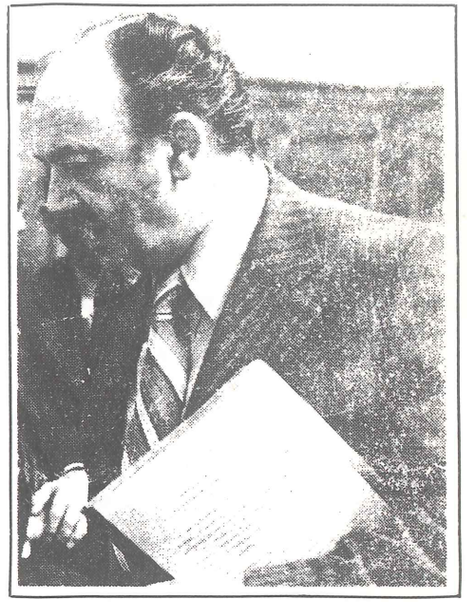
Imellem de to citater ligger en periode, hvor den SD'ske regering har ført en særdeles hårdhændet indkomstpolitik, og hvor LO bestandig har erklæret, at ØDs gennemførelse måtte være en forudsætning for deres medvirken. Men de borgerlige har afvist denne tankegang ganske kompromisløst.

Ud over dette »retfærdighedsprincip» er et væsentligt argument knyttet til salgsbestræbelserne, spørgsmålet om ØDs indvirkning på arbejdsløsheden. Mest tydeligt har Thomas Nielsen formuleret det op til augustforlig nr. 2:

»Netop ØD vil på een gang give lønmodtagerne sikkerhed for at en tilbageholdenhed virkelig udmøntes i nye investeringer - og arbejdspladser, og samtidig sikre medarbejderne en rimelig andel i virksomhedernes værditilvækst. Det er en retfærdighedshandling og samtidig den eneste metode til at få næsten hele befolkningen til at medvirke».

Denne sikkerhed for at løntilbageholdenhed skulle omsættes i arbejdspladsskabende investeringer, hænger naturligvis sammen med, at fondsledelsen kan vælge at prioritere sådanne investeringer højere end øvrige investeringsprojekter. De ville f.eks. i relation til det, som er sagt i kapitel 2, kunne vælge at investere i nicheorienterede virksomheder frem for mere traditionelt producerede virksomheder. På den måde ville investeringspolitikken stadig kunne harmonere med hensynet til den generelle, statslige økonomiske politik og til det rentabilitetshensyn, som fondsinvesteringspolitikken iflg. bemærkninger til lovforslaget fra 1973 skal følge.

(I øvrigt udtaler Anker Jørgensen på en konference for europæiske faglige og politiske ledere, april 1977, at en realistisk vurdering af indkomstpolitikkens muligheder på længere sigt kræver »en demokratisering af ejendomsretten». Her tænker han formentlig ikke kun på, hvad der måtte være ønskeligt ud fra en »retfærdighedsideologi», men nok så meget på, hvor længe man kan føre en indkomstpolitik, uden at det fører til voldsommere uro på arbejdspladserne end det, man hidtil har oplevet, og til vanskeligheder for LO-toppens hegemoni i fagbevægelsen).

I forlængelse af det ovenfor citerede omkring ØDs arbejdspladsskabende virkninger, bringer LO-Bladet 4.8.1977 flg. på forsiden:

»Erhvervslivet evner ikke selv at styre investeringerne. Lønmodtagernes løntilbageholdenhed har forøget de selvstændiges indkomster. Men pengene er ikke anvendt til investeringer».

Og inde i bladet på side 8 under overskriften:

»Stor profit til de selvstændige giver ikke flere investeringer».

»Med en ØD-ordning vil vi sikre, at det provenu, som fremkommer ved løntilbageholdenhed, virkeligt bliver investeret i erhvervslivet.»

De nævnte artikler medførte en voldsom reaktion fra Arbejdsgiverforeninger, som tilbageviste konklusionerne. Det er imidlertid mindre interessant i denne forbindelse. Her gjaldt det om at vise, at et væsentligt argument fra LOs side for ØD-forslagets gennemførelse er, at det iflg. LO kan mindske arbejdsløsheden - dels fordi fonden kan indgå i investeringer, som især gavner beskæftigelsen, og dels fordi man forestiller sig, at den voksende medbestemmelse, som følger med fondsopbygninger på de enkelte virksomheder kan hindre spekulationslukninger o.lign.

Ud over disse argumenter har kampagnerne helt traditionelt kørt på 1) lighedsprincipper, 2) arbejderne er »med til at skabe værdierne», altså må de også have del i værditilvæksten.

Disse sidstnævnte argumenter er - som det gælder for ØD i almindelighed - en væsentlig del af Socialdemokratiets principgrundlag, deres kendetegn i forhold til f.eks. en række borgerlige partier. Forstået på den måde har ØD-kampagnerne således i høj grad - som en slags biprodukt til propagandaen for et middel, der kan sikre fagbevægelsen en større indflydelse på en række afgørende samfundsbeslutninger - haft det sigte at agitere for den socialdemokratiske ideologi og samfundsopfattelse.

Samlet kan man derfor sige, at ØD-kampagnerne har sigtet på 1) at stimulere en socialdemokratisk ideologi i primært fagbevægelsens basis og lokalområderne (lighedsideologi og klassesamarbejde), 2) at fremstille ØD-forslaget som en løsning på de problemer, der opstår som følge af krisens gennemslag, først og fremmest arbejdsløshedsproblemet, men også de problemer, som knytter sig til gennemførelsen af den statslige indkomstpolitik, 3) herigennem at sikre opbakning til et forslag, som vil betyde en væsentlig - ganske afgørende - styrkelse af fagbevægelsens rolle i samfundet. Et forslag, som vil betyde en øget integrering af fagbevægelsen i tilrettelæggelsen og eksekveringen af en *styring af samfundsøkonomien.*

Herom hedder det rammende i AOF-bogen om ØD:

»I takt med ØDs gennemførelse og voksende betydning vil fagbevægelsen skulle tage stilling til spørgsmål om regionalplanlægning, egnsudvikling, industripolitik, osv., helt på linie med fagbevægelsens »gamle» arbejdsområder, så som overenskomstfornyelser og arbejdsretssager».

LO vil blive inddraget i *alle* grene af styringen af samfundet. I planlægningen af fysiske rammer omkring produktionen, i tilrettelæggelsen af løn- og investeringspolitik osv. osv. Det er sådan, de selv opfatter perspektivet i ØD-samfundet.

Det giver selvfølgelig nogle flere kontakter at trykke på for LO - øget indflydelse til den socialdemokratiske top i fagbevægelsen. Men en indflydelse der aldrig kan bryde med selve det *grundlag*, samarbejdet med arbejdsgivere og stat bygges op omkring: Industriens og erhvervslivets krav om en profitgivende og konkurrencedygtig produktion.

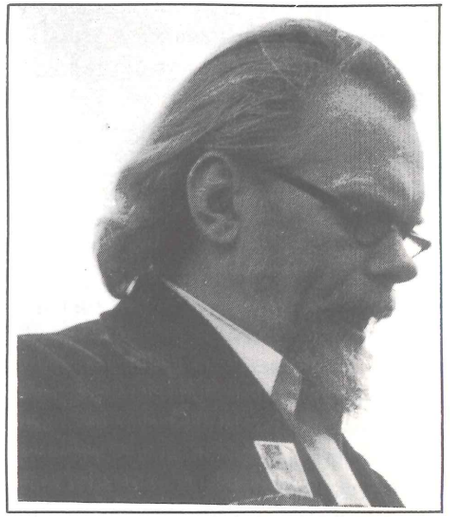
SFs ØD-forslag

Hvis venstrefløjen skal gøre sig håb om at vinde indflydelse i dansk politik, må den deltage i den dagsaktuelle politik, den må være konstruktiv og ikke bare surmulende sætte sig hen i et hjørne med hænderne i skødet. Det har altid været SFs varemærke at sige sådan og samtidig partiets kritik af den øvrige venstrefløj. Venstrefløjen må føre »her og nu» politik. I overensstemmelse med denne opfattelse har partiet udarbejdet et konstruktivt alternativ til Socialdemokratiets ØD-forslag, partiets forslag om »virksomhedsdemokrati og økonomisk demokrati». VS er selvsagt enig i, at venstrefløjen skal deltage i udformningen af den dagsaktuelle politik og der fremkomme med bud til en politik, der både på kort og lang sigt styrker kampen for socialisme. Men vi er ikke enige i, at venstrefløjen med djævelens vold og magt *skal* fremkomme med alternative forslag til hvad som helst. Og specielt mener vi ikke, at det er lykkes for SF - trods de gode hensigter - at udforme noget, der reelt kan siges at udgøre et alternativ til SDs ØD-forslag. Tværtimod mener vi, at SFs forslag er et illusionsnummer, der hvis det virkelig blev søsat, ville cementere samarbejdsideologien på den enkelte arbejdsplads *og* udbygge mængden af midler, som er til rådighed for staten i styringen af økonomien, og altså medvirke til en stabilisering af kapitalismen via en statskapitalistisk udvikling.

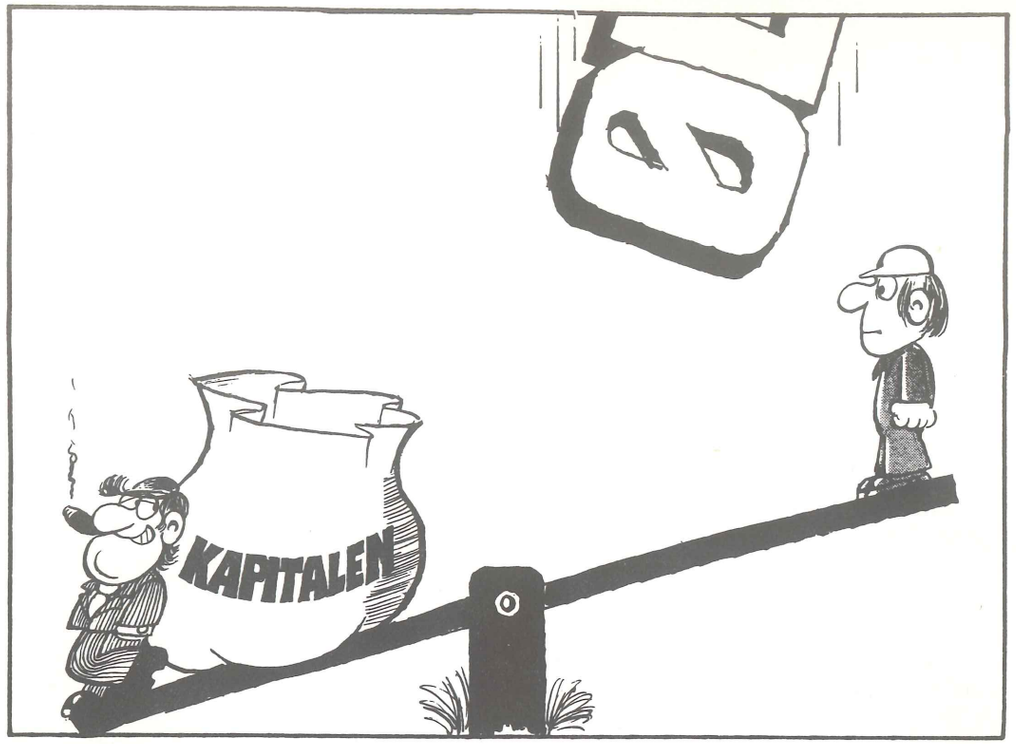
Partiets ØD-forslag falder i 3 dele: et forslag om virksomhedsdemokrati, et forslag om økonomisk demokrati og et forslag om kapitalstyring. (Det forslag, som omtales her, er det, partiet fremlagde i en politisk udtalelse fra landsmødet april 78 - her har forslaget fået sin hidtil mest progressive udformning.

Virksomhedsdemokratiet vil man nå til ved at oprette *virksomhedsråd* på alle virksomheder med over 5 ansatte. Disse virksomhedsråd får i forslaget tildelt en udstrakt myndighed, nemlig vetoret i alle vigtige spørgsmål vedrørende produktionens tilrettelæggelse, arbejdets fordeling, ansættelser, forfremmelser, afskedigelser osv. Gennem virksomhedsrådene skal de ansatte direkte deltage i ledelsen og fordelingen af arbejdet. Forslaget er et angreb på arbejdsgivernes dispositionsret, som det hedder i forslaget.

Den anden del af forslaget, det økonomiske demokrati drejer sig om oprettelsen af en *lønmodtagerejet fond*, der opbygges ved, at arbejdsgiverne pålignes et bidrag på 3% af værditilvæksten ved produktionen. Fonden styres af et repræsentantskab, der vælges ved urafstemning. Et flertal af medlemmerne skal være medlemmer af virksomhedsrådene. Formålet med denne fond er at overtage virksomheder, som er ved at (spekulations-)lukke, at investere i projekter, der gavner beskæftigelsen, arbejdsmiljøet, naturen, o.l. samt at investere kapital i virksomheder, hvor så virksomhedsrådet repræsenterer kapitalen.

Sidste led i partiets forslag er »kapitalstyringen», hvorved forstås, at *folketinget* i store træk tager beslutningerne om fordeling af

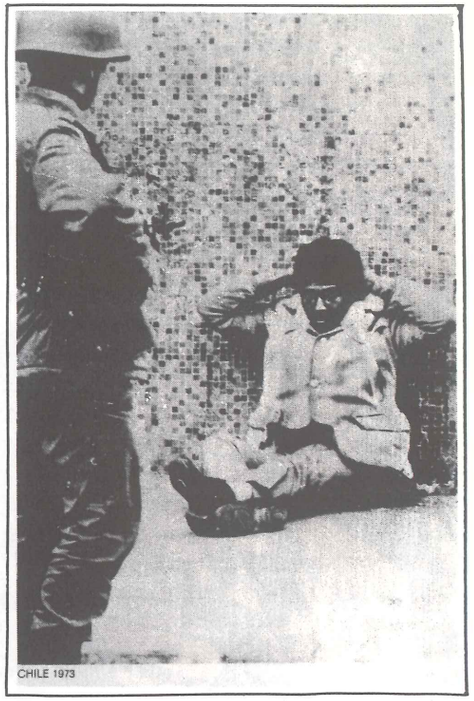
kapitalressourcerne. Herunder hedder det, at folketinget »forpligtes til at anvende et mere socialt lønsomhedsbegreb end i dag» - dvs. at man ikke kun skal tage hensyn til, hvad der gavner landets økonomi som sådan, men man skal også tage hensyn til miljøspørgsmål, til planlægning, til forbedringer af arbejdsforhold m.m.m. Det er forslaget i al korthed. Og flot ser det ud.

Men lad os en gang forestille os, at de tre forslag var gennemført præcis, som det er foreslået ovenfor. Hvad ville der ske, hvis arbejderne havde vetoret i alle afgørende spørgsmål vedrørende produktionen? Jo, så ville man omgående bruge vetoretten til at forhindre enhver tempoopskruning, enhver rationalisering, enhver mekanisering og automatisering, enhver forværrelse af arbejdsmiljøet, man ville modsætte sig indførelsen af nye, ukendte eller farlige stoffer i produktionen eller modsætte sig enhver fyring. Det er sådan, SF forestiller sig, at bestemmelsen skal bruges. Og når så de konkurrerende virksomheder (fra udlandet) gennemførte netop disse ting, så ville de danske virksomheders produkter blive udkonkurreret (i det omfang man konkurrerer på pris, hvad der er tilfældet for den overvejende del af dansk industri). Brugen af vetoretten havde altså ført til forøget arbejdsløshed. Når arbejderne havde været gennem en sådan proces - eller bare en del af den - så ville de naturligvis begynde at slække på kravene om, at der ikke måtte automatiseres osv. for ikke at miste arbejdet. Men virksomhederne kan kun eksistere, hvis de er mindst lige så konkurrencedygtige som de udenlandske. Derfor kommer arbejdernes medbestemmelse og vetoret først for alvor til sin fulde ret, når arbejderne kun kræver så små forbedringer, at de ikke på nogen måde kunne siges at anfægte kapitalens profitjagt og konkurrenceevne. Og så er bestemmelsen jo altså fuldstændig værdiløs. Det vil formentlig føre til, at arbejderne på en lang række virksomheder overhovedet ikke ønsker at danne disse virksomhedsråd, for man gider ganske enkelt ikke sidde og fyre sig selv, medvirke til tempoopskruninger, løntilbageholdenhed, osv. Og på andre virksomheder, hvor man beslutter sig til at bruge bestemmelsen, vil det i 9 af 10 tilfælde føre til en cementering af samarbejdsideologien - de ansatte deltager i tilrettelæggelsen af produktionen på arbejdsgivernes præmisser.

Dermed ikke sagt at der ikke skulle være enkelte virksomheder, hvor arbejderne vil kunne bruge vetoretten, f.eks. fordi virksomhederne står i en gunstig konkurrencesituation. Eller at det ikke skulle være muligt på de virksomheder, som ikke står i en så gunstig situation *lejlighedsvis* at bruge vetoretten. Men det *generelle* billede vil blive, at »arbejdspladsdemokratiet», som man hævder at have indført med arbejdernes vetoret, fører til samarbejde på kapitalens præmisser eller også er indholdsløst.

En vetoret i alle vigtige spørgsmål vedrørende produktionen kan reelt kun bruges, hvis man har afskaffet privatkapitalismen - kun da vil den kunne bruges uden at føre til virksomhedslukninger, kapitalflugt til udlandet, en voldsom offensiv fra borgerskabet. Det burde være indlysende for enhver socialist.

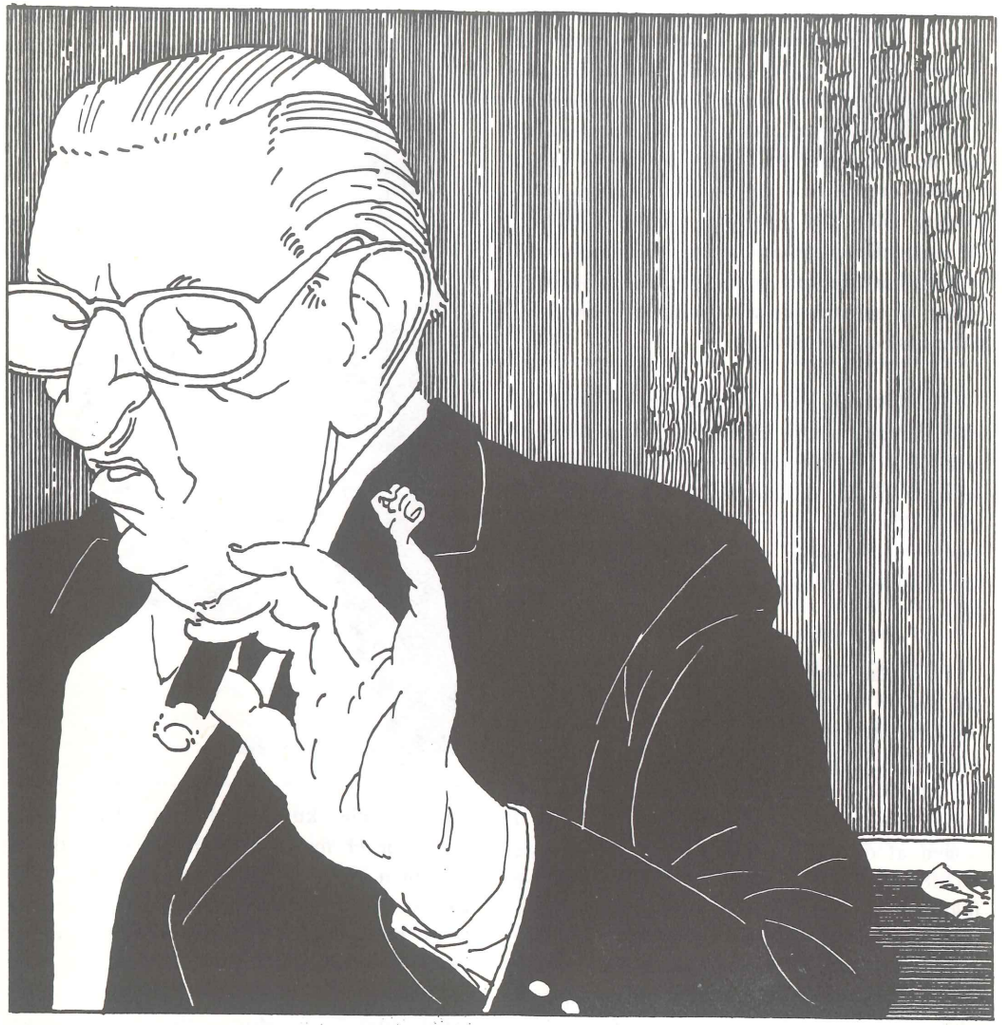
Når man forholder SF'ere disse argumenter svarer de: selvfølgelig skal vi først have ændret styrkeforholdet, sådan at arbejderklassen og andre lønmodtagere står væsentligt styrket i forhold til kapitalistklassen og staten. Det står der bare ikke et ord om i nogen af de mange udformninger af partiets ØD-forslag, vi har læst. Og der står heller ikke noget om, at vetoretten konsekvent brugt til arbejdernes fordel vil føre til virksomhedslukninger, kapitalflugt og angreb fra borgerskabet, som vi kender det fra Chile og Portugal. Vetoretten vil være et så betydeligt angreb på den privat ejendomsret, at den ville føre til en voldsom skærpelse af klassekampen. Og den situation har SF, sådan som deres forslag foreligger i dag, ikke været med til at forberede arbejderklassen på - man fremhæver al sukkergodtet, at arbejderne skal kunne gribe ind overfor dårlige arbejdsforhold osv., uden at gøre opmærksom på den anden nok så vigtige side af sagen, at vetoretten kun kan bruges konsekvent, hvis arbejderklassen er rede til og har styrke til at tage et opgør med kapitalen. Det er en kamp for socialisme. Men sådan fremstiller SF ikke sagen. Hos dem fremstår det som om, man uden større pro-

blemer ville kunne give arbejderne vetoret, som et mellemstadium på vejen til socialismen. Det er den gamle ide om at reformere sig til socialismen vi her konfronteres med. Men hvis man ikke tager opgøret med kapitalen, så vil sådanne ting som vetoretten lige præcis fungere, som der er argumenteret ovenfor: som en cemente-

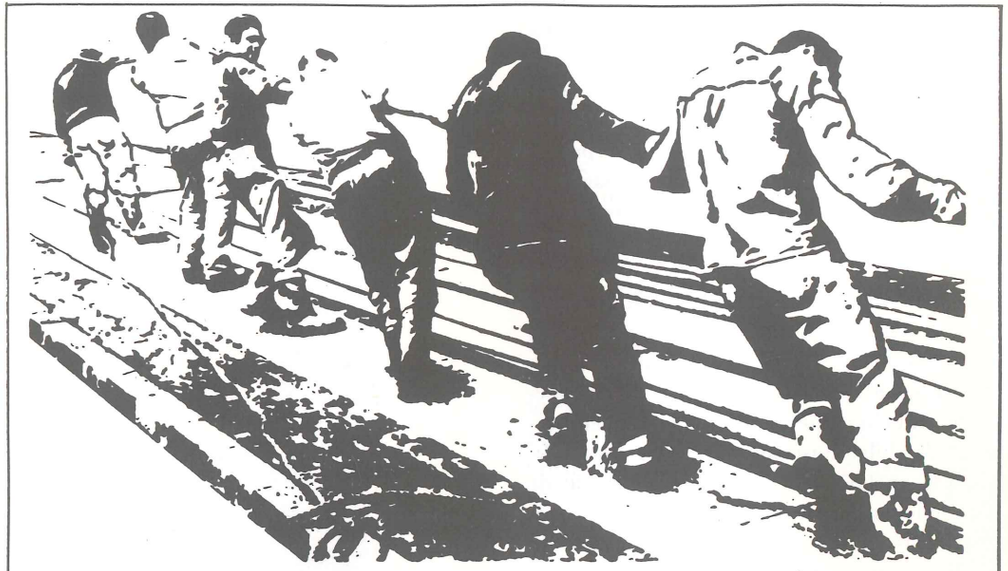
ring af samarbejdsideologien eller som en ny indholdsløs bestemmelse.

Vi sagde ovenfor, at hvis man brugte vetoretten til konsekvent at modsætte sig rationaliseringer, automatiseringer osv., så ville den resultere i virksomhedslukninger og arbejdsløshed. Her kommer det næste led i SFs forslag ind i billedet. For de vil hævde: jamen, så kan lønmodtagerfonden gå ind med midler, som gør det muligt for arbejderne at overtage pågældende virksomhed. Hvad det betyder har fjernsynsfabrikken »3F» illustreret ganske klart. Her overtog arbejderne virksomheden og bevarede derigennem deres arbejdsplads. Men overtagelsen er kun holdbar, så længe produktionen er konkurrencedygtig og rentabel. Altså må også »3F» rationalisere, automatisere, skrue tempoet op, holde igen på lønningerne i samme omfang som konkurrenterne gennemfører sådanne ting. Arbejderne tvinges således til at tænke og handle kapitalistisk, ellers bliver overtagelsen meningsløs. Ganske vist vil man altså i *begrænset* omfang - fondens midler bliver ikke af en størrelsesorden, så man i større omfang vil kunne gå ind og købe virksomheder op - kunne forhindre, at nogle arbejdspladser bliver nedlagt. Men kun ved samtidig at gøre arbejderne de pågældende steder ansvarlige for at føre kapitalistisk virksomhedspolitik på sig selv. Det vil ikke kalde et begyndende opgør med kapitalismen, sådan som SF selv fremstiller deres forslag, men en blindgyde i kampen for socialisme.

LO'S DISKRETE HARME — Rød fond!

Ud over at skulle kunne indgå med midler i virksomheder, der er ved at lukke, skal lønmodtagerfonden investere »efter princippet om samfundsmæssige behov», hvor man tager hensyn til beskæftigelse, miljø, løn- og arbejdsforhold. Det samme gælder for kapitalstyringen af kapitalressourcerne gennem folketinget. For det første kan man spørge om, hvordan SF forestiller sig, at folketinget med et højredrejet Socialdemokrati og en flok offensive borgerlige partier skulle kunne forventes at ville tvinge bankerne til at lede midler over til sådanne formål, når industrien råber på kredit. Det problem klarer SF i diskussionerne (der står nemlig ikke noget om det i de forskellige *forslag* fra partiets side) ved at sige, at deres forslag først skal realiseres, når folketinget har en anden sammensætning - et arbejderflertal, hvor først og fremmest SF er væsentligt styrket i forhold til situationen i dag, og hvor Socialdemokratiet er blevet presset et godt stykke til venstre. Igen her gælder det, at den kapitalistiske omverden, som forslaget skal realiseres i, vil forhindre dets realisering efter formålet. Hvis man virkelig ville kanalisere omfattende investeringsmidler ud til f.eks. udbygning af kollektiv trafik, til boligproduktion, til indgreb for at sikre naturmiljøet, til oprettelse af virksomheder i arbejdsløshedsøerne, så ville det betyde, at industrikapitalen og andre erhvervssektorer, der har brug for kredit, ville få vanskeligt ved at dække sit investeringsbehov. Det ville betyde, at renten på den eksisterende indenlandske kreditmasse steg, hvilket medfører stigende priser, (der igen fører til reallønsudhuling og mindsket konkurrenceevne) og faldende

SF — et ryk til venstre

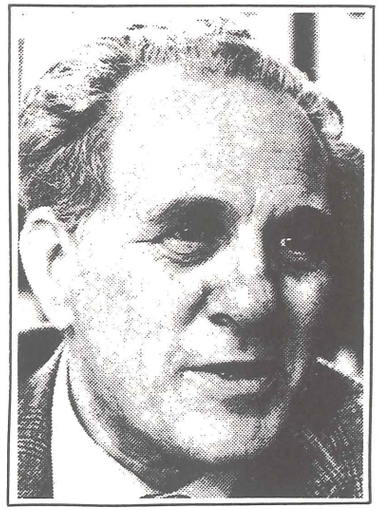
investeringer (øget arbejdsløshed). De virksomheder, som er tilstrækkeligt rentable, ville vælge at låne i udlandet. Men det fører igen til øget afhængighed af udenlandsk kapital. Disse indlysende konsekvenser af en konsekvent gennemførelse af forslaget bliver overhovedet ikke ofret en linie i partiets forslag. Man fremstiller sagen, som om det lod sig gøre problemfrit at styre »samfundets» kreditmidler på tværs af kapitalens behov. Men tror SF, at Socialdemokratiet vil være villig til at fastholde »det samfundsmæssige behov» i stedet for kapitalens rentabilitet som kriterie for en sådan styring, når konsekvenserne er, som det her er beskrevet? Og hvorfor fremhæver man ikke, at noget sådant *kun* kan lade sig gøre i en situation, hvor styrkeforholdet mellem arbejder- og kapitalistklassen er *fundamentalt* ændret? Og vil en styring gennem folketinget ikke meget let risikere - hvis forudsætningerne om det ændrede styrkeforhold var opfyldt - at blive et springbræt for opkomsten af en statskapitalisme, hvor det ikke er folkene på gulvet, der styrer udviklingen, men en flok bureaukrater, der bestemmer samfundsudviklingen ud fra deres egen forståelse af, hvad der vil være fornuftig investeringspolitik? For selv om folk skulle stemme på SF, fordi de generelt har sympati for partiet, er det jo ikke derfor givet, at partiet ville forstå i de enkelte konkrete sager at forvalte det mandat i overensstemmelse med folks faktiske behov.

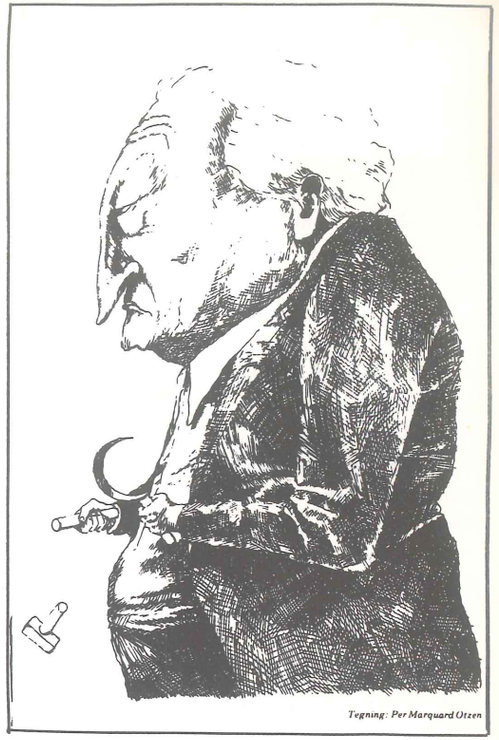
Efter vores mening vil det mest sandsynlige resultat af en kapitalstyring gennem folketinget *og* styringen gennem lønmodtagerfonden være, at der kun i enkelte specielle tilfælde kunne blive tale om en styring, der fulgte princippet om »det samfundsmæssige behov». Og at det generelle billede ville blive, at forslaget, hvis det blev gennemført, i stedet ville føre til en *udvidelse* af de midler, som staten har til rådighed i den økonomiske politik, en udvidelse der ville gøre det muligt for staten at gribe mere effektivt ind over for erhvervsudviklingen og derved stabilisere kapitalismen som sådan. Og det er ikke et perspektiv, vi ønsker fremmet. Vi er heller ikke interesseret i at styrke noget, der minder om en statskapitalistisk udvikling, hvor *statens* beføjelser til at gribe ind og styre samfundet øges mærkbart.

SFs ØD-forslag er således godt nok fyldt med gode intentioner. Men netop fordi man ikke bruger erfaringerne med, hvordan kapitalismen plejer at fungere, og fordi man ikke overhovedet gør sig overvejelser over det styrkeforhold, der skal til for at gennemtvinge sådanne reformer, eller fordi man ikke diskuterer, hvad det vil sige at lave et sådant »mellemstadium» til socialismen i et lille land, der er stærkt afhængig af handelen med den kapitalistiske omverden, så bliver forslaget til et illusionsnummer, der vil komme til at virke ganske anderledes, når det bliver søsat. Hvis det bliver søsat.

DKPs ØD-holdning

DKPs holdning til ØD er klar nok: man er imod. Og begrundelserne er mange steder fornuftige. F.eks. fremhæves det i partiets pjece om ØD, »ØD - kejserens nye klæder», at målet med ØD er at forøge opsparingen ved at begrænse lønmodtagernes forbrug. Det siges også, at ØD skal »vildlede og pacificere arbejderne», altså cementere samarbejdsideologien. Så langt er vi enige. Men når DKP derefter forklarer, at ØD-fonden overhovedet ikke vil få nogen betydning, at det hele i virkeligheden er et stort blufnummer (jævnfør titlen - kejserens nye klæder), så bliver vi uenige. For ØD-fonden vil faktisk blive den største långiver i landet; der vil blive samlet en betydelig magt i denne fond, en magt som på en gang styrker LO-bureaukratiets selvstændiggørelse over for basis og samtidig fører til en integrering af LO-toppen med staten og kapitalens interesseorganisationer. Derfor træder DKP sig selv over tæerne, når de skal forklejne ØD-reformens betydning: det forhindrer dem i at fremhæve reformens konsekvenser. LOs rolle.

Tegning: Per Marquard Otzen

Et andet vigtigt punkt: at ØD med sikkerhed vil føre til lønstyring og centralisering af fagbevægelsen, mangler ligeledes i partiets argumenter imod ØD. Nu er pjecen gammel og måske vil man, når der inden for kort tid fremkommer en ny pjece om sagen, argumentere anderledes. Vi håber det, for det er ikke nok at sige: ØD er et blufnummer, fordi så ville mange måske sige til sig selv, at måske er det et blufnummer, men vi har meget at vinde og intet at tabe. Altså støtter man forslaget. Kun hvis ØD-modstanderne konkret viser, hvordan ØD-forslaget ganske klart fører til en afdemokratisering af fagbevægelsen, til lønstyring osv., vil folk have et ordentligt udgangspunkt for at tage stilling til forslaget.

Kæmpende, demokratiske og uafhængige fagforeninger

Kæmpende fagforeninger

Et af de centrale punkter i den klassesamarbejdslinie, som har domineret fagbevægelsen hidtil, er, at arbejderklassens problemer overfor kapitalen er blevet gjort til et mellemværende mellem de faglige ledere og arbejdsgiverne. Arbejdernes kollektive styrke er blevet erstattet af de faglige lederes forhandlingsevner.

Dette er blevet rodfæstet i hele Overenskomstsystemet.

VS mener, at hele dette aftalesystem for det første er udemokratisk, for det andet primært er til gavn for arbejdsgiverne.

VS mener, det er en vigtig *langsigtet opgave* at kæmpe for en afskaffelse af
- Hovedaftalen
- Arbejdsretten
- Forligsmandsinstitutionen

Men hvad er så vores alternativ, lyder det fra borgerlig og socialdemokratisk side. Er VS imod kollektive overenskomster?

Nej, det er vi ikke. Vi mener selvfølgelig det er nødvendigt med overenskomster i et kapitalistisk samfund. Men dette forudsætter ikke en Hovedaftale, en arbejdsret, en forligsmandsinstitution eller statslig indgriben til arbejdsgivernes fordel.

Overenskomster

VS går ind for følgende principper:

Den nuværende fredspligt, der er knyttet til indgåelsen af overenskomster, skal afskaffes. Der skal være fuld ret til lokalt til enhver tid at forbedre de opnåede resultater. Dermed er de lokale klubber og fagforeninger sikret løbende forhandlingsret overfor de lokale arbejdsgivere og deres sammenslutninger.

VS mener, det er en vigtig opgave at arbejde for, at fagbevægelsen løsrives fra bindinger til kapital og stat. De skal udvikles til klassens organisationer. De skal gøres til kæmpende og demokratiske organer, der er slagkraftige redskaber i arbejdernes kamp for livsbetingelserne på kort sigt - og socialismen på længere sigt.

Skal fagbevægelsen gøres til arbejdernes redskab, må den bygges op fra neden. I stedet for som i dag at lægge den afgørende magt og de fleste initiativer centralt overfor arbejdsgiverne og statsmagten, skal arbejdet og strukturen fremover rettes mod medlemmerne: Støtte dem med at organisere sig på arbejdspladserne, støtte dem i konflikter overfor arbejdsgiverne, rejse diskussioner på tværs af arbejdspladser og brancher om de mest brændende spørgsmål osv. Det må være et hovedprincip, at alle vigtige faglige og politiske udspil fra fagbevægelsen altid skal til bred forudgående debat blandt medlemmerne - og ikke som i dag, hvor LO-ledelsen f.eks. vedtager ØD for så bagefter at bruge utrolige ressourcer på at sælge ideen som et bedre vaskepulver.

En demokratisering af fagbevægelsen kan imidlertid ikke gennemføres formelt. Ved at man får vedtaget nogle nye love og gennemført nogle nye strukturer. Det forudsætter først og fremmest en anden linie i det faglige arbejde: En linie baseret på medlemmernes aktivitet. En linie, hvor det er medlemmernes interesser, der er det styrende for arbejdet.

Det fagretslige system, hvis opgave det er at sikre fredspligtens overholdelse og båndlægge de faglige aktiviteter, vil blive overflødiggjort. I stedet sættes princippet: Forhandling - Aktion.

Alle forhandlinger foregår i fuld åbenhed og under de implicerede arbejderes fulde kontrol. Medlemmernes kollektive beslutninger erstatter det repræsentative systems umyndiggørelse af medlemmerne.

Overenskomsterne er et sikkerhedsnet udspændt af arbejderne selv. Det skal sikre, at svage arbejdspladser og afdelinger får del i de goder, der kan tilkæmpes af de stærke. Det skal sikre og udbygge solidariteten blandt arbejderne.

Vi er udmærket godt klar over, at disse principper ikke kan gennemføres i dag. De forudsætter en anden styrke og klassesolidaritet. Og de forudsætter, at den klassesamarbejdende linie i fagbevægelsen er trængt tilbage.

Der må derfor i dag udfra ovenstående perspektiv sættes ind på en demokratisering af overenskomstforhandlingerne samt en gradvis nedbrydning af det fagretslige system.

Demokratisering af overenskomstforhandlingerne

Der må arbejdes på, at OK-forhandlingerne i langt højere grad bygger på mandat og aktivitet fra medlemmerne.

Udtagelsen af kravene må ske på baggrund af diskussion på arbejdspladserne, i klubberne, fællesklubberne, brancheklubber, m.m. I fagforeningerne må der nedsættes OK-udvalg, som samordner kravene fra basis. Disse må vedtages og prioriteres på en generalforsamling. Fagforeningsledelsen viderebringer kravene til forbundet på bundet mandat. Krav fra andre afdelinger sendes til diskussion blandt medlemmerne. På grundlag heraf udtages forbundets OK-krav. De videre forhandlinger foregår på bundet mandat. De skal foregå i åbenhed og være underlagt medlemskontrol i videst muligt omfang.

En sådan forhandlingsgang vil kunne sikre mod, at en håndfuld topledere hen over hovedet på medlemmerne sorterer og prioriterer OK-kravene.

I forlængelse af at sikre medlemmernes indflydelse på, hvilke OK-krav der udtages, må vi arbejde på at nedbryde de gældende forhandlingsregler, specielt opdelingen mellem specielle og generelle krav. Der må arbejdes på, at de enkelte Forbund kan forhandle samtlige krav. Al erfaring har vist, at de svage arbejdspladser, fagforeninger og forbund ingen gavn har af, at de stærke tvinges til at holde igen på kravene. Det er netop kun ved, at de stærkeste går i spidsen for kampen, at de svageste kan komme med op i goder.

Også forligsmandens aktive rolle i opstillingen af mæglingsforslag, må der arbejdes på at bryde. Der må arbejdes for, at ingen kompromisser eller mæglingsforslag kan accepteres, før medlemmerne har været hørt.

Kampen mod det fagretslige system

Det langsigtede mål er som nævnt afskaffelse af hele det fagretslige juristeri til fordel for princippet: Forhandling - Aktion.

I dag må der føres en række delkampe mod det fagretslige system, hvis formål det er at begrænse dets indflydelse.

Der må sættes ind mod de dele af forbundenes egne love, der indeholder en accept af de fagretslige bindinger. F.eks. den manglende mulighed for at iværksætte konflikt og sympatikonflikt udenom forbundsledelserne. Et fremskridt mange steder vil det være, om afdelingerne suverænt kunne afgøre dette.

Der må sættes ind mod hele systemet med mæglingsmøder, timandsmøder, forhandlingsmøder i faglig voldgift. Disse tjener kun til at umyndiggøre medlemmerne på arbejdspladsen. Stærke klubber og fagforeninger har med held boykottet disse institutioner og krævet, direkte forhandling med arbejdsgiverne. Denne linie må støttes.

Der må sættes ind mod det fagretslige systems fortsatte selvudvidelse. Der må sættes ind mod den stadige udvidelse af retstvisternes område og imod, at stadigt flere spørgsmål afgøres som kutymeafgørelser.

Endelig og frem for alt må der arbejdes for, at stadigt flere klubber og fagforeninger aktivt støtter overenskomststridige konflikter. Der må arbejdes for, at afdelingerne løbende orienterer arbejdspladserne om, hvilke konflikter der løber af stablen. Der må arbejdes for, at arbejdspladser, klubber og fagforeninger økonomisk støtter strejkende arbejdere, og der må arbejdes for, at klubber og fagforeninger *åbent* giver deres holdning til kende. Denne form kan være god, men det kræver en stærk fagforening med en aktiv medlemsbasis. Men der findes andre måder at tilkendegive sin sympati på uden nødvendigvis at risikere organisationsansvar. F.eks. er klubber *ikke* ansvarlige overfor de fagretslige regler.

Uafhængige fagforeninger

Det er ikke kun Hovedaftalen og det fagretslige system, der binder arbejderklassen på hænder og fødder. På en lang række andre områder er fagbevægelsen blevet bundet til arbejdsgiverne og staten.

Vi må arbejde for

- at tillidsmanden og andre tillidsrepræsentanter alene skal stå til ansvar overfor medlemmerne
- at repræsentationen i A/S–bestyrelser erstattes af pligt til, at alle regnskaber og andre vigtige oplysninger lægges åbent frem for arbejderne, og at disse har ret til at sætte deres egne folk til at vurdere dem.
- Samarbejdsudvalg erstattes af en veto-ret fra arbejderne overfor ny teknologi, rationaliseringsplaner og andre forhold af betydning.
- at arbejderne har ret til at nægte at arbejde under forhold, *som de selv* anser for sundhedsfarlige, og at der oprettes en *arbejderstyret* bedriftssundhedstjeneste i stedet for det nuværende sikkerhedssystem som arbejdsgiverne kontrollerer.

Også på andre planer er fagbevægelsens handlingsmuligheder blevet indskrænket. Dette gælder f.eks. ved statens overtagelse af arbejdsformidlingen, statens overtagelse af kontrollen med arbejdsmiljøet (Arbejdstilsynet), statens kontrol med de faglige uddannelser m.m.

Vi må arbejde for

- at kontrol og formidling kommer tilbage til fagbevægelsen
- at Arbejdstilsynet erstattes af et *arbejderstyret tilsyn*
- at faglige uddannelser og andre arbejderuddannelser alene kontrolleres af fagbevægelsen.

Toppen på kransekagen i hele dette system af klassesamarbejdende institutioner er LOs integration i den centrale statsforvaltning. LO deltager i udvalg og lignende organer indenfor samtlige vigtige forvaltningssektorer: Økonomi, arbejdsmarked, social, sundhed, uddannelse, m.m. Dette vil blive kraftigt forstærket ved en evt. ØD-ordning, trekantsråd mellem LO, DA og regeringen og lignende. Herved tvinges fagbevægelsen til at formulere sine krav på de præmisser, der udstikkes i disse 'neutrale' organer - hvis funktion det er at regulere kapitalismen. Det bidrager til at gøre fagbevægelsen til statens forlængede arm *overfor* arbejderne.

Derfor siger VS: Fagbevægelsen skal ikke være de forskellige ministeriers forkontorer. LO skal trække sig ud af alle disse gidselorganer.

ØD-valsen

De rige har brug for maskiner
maskiner er dyre idag
Thomas ser ikke de griner
Anker gir dem det de vil ha
og skær et par lunser af lønnen
så firmaernes formuer sti'r
og de rige kan tappe af tønden -
til gengæld får vi et papir
hvor der står at vi ejer et hjørne
af de riges rådne geschæft
hvor de samme som før skal bestemme
og de samme som før holde kæft.

3/4 ‖C|𝄎|G|𝄎|𝄎|𝄎|C|𝄎|
F	𝄎	C	𝄎	Am	𝄎	G	𝄎
C	G	C	𝄎	F	𝄎	C	𝄎
F	𝄎	C	𝄎	G	𝄎	C	𝄎
REF: ‖G	𝄎	𝄎	𝄎	C	𝄎	𝄎	𝄎
G	𝄎	𝄎	𝄎	F	G	C	G‖

Mens Anker og Thomas de nusser
gir Hartwell det store parti
en solnedgang set gennem sjusser
- en morgen med fred og forlig.
De tror at man rent økonomisk
kan købe lidt demokrati
men vi kræver skrappere midler
med klassebevidsthed i.
Hvorfor sku vi nøjs med et hjørne
af de riges rådne geschæft?
hvorfor skal de rige bestemme?
hvorfor skal vi holde kæft?

Vi lytted til Thomas og Anker
og troede at demokrati
var en verden helt uden skranker
hvor alle var lige og fri.
Men lissom vi stod og var glade
fløj de stegte duer forbi
og om i en helt anden gade
med fede fiduser i.
Vi skulle eje et hjørne
af de riges rådne geschæft
hvor de samme som før sku bestemme
og de samme som før holde kæft.

Tekst: Jesper Jensen
Musik: Benny Holst/Arne Würgler

VS FORLAGET 1978
ISBN: 87 628 13 6

ØKONOMISK DEMOKRATI!

Arbejderkontrol– eller den kontrollerede arbejder?

VENSTRESOCIALISTERNE